

Srpen 2025

Digitální euro: pokrok, nebo cesta ke kontrole?

Jan Rovenský

Shrnutí

Digitální euro je prezentováno jako nástroj technologického pokroku a evropské suverenity, avšak za sliby efektivity se skrývá snaha o hlubší kontrolu občanů. Projekt vyvolává zásadní otázky o budoucnosti svobody, soukromí a rovnosti v digitální společnosti.

Hlavní body

- Politické motivace: Zavedení digitálního eura je spíše strategickým rozhodnutím než nutnou ekonomickou reakcí.
- Riziko zneužití: Spojení digitálních transakcí, identity a profilace může vést k systémům sociálního dohledu.
- Význam hotovosti: Fyzické peníze zůstávají klíčovou pojistkou proti technickému kolapsu i mocenské centralizaci.

Úvod

Digitální euro je bezesporu jedním z nejambicióznějších projektů Evropské centrální banky posledních desetiletí. Oficiálně prezentováno jako „digitální forma hotovosti“, má být reakcí na měnící se chování spotřebitelů, nástup nových technologií a geopolitické tlaky. Na první pohled jde o modernizaci měny, která má být bezpečná, univerzálně dostupná a technologicky konkurenceschopná. Slova jako „inovace“, „efektivita“ či „evropská suverenita“ dominují oficiálním komunikacím z Bruselu i Frankfurtu. Digitální euro má být údajně jen digitálním ekvivalentem hotovosti – neutrálním nástrojem, který zachová svobodu volby a posílí občany.

Pod povrchem tohoto projektu se však skrývá hlubší politicko-ekonomický záměr – posílení role eura jako globální měny, centralizace finanční kontroly a budování nové digitální infrastruktury, jejíž dosah může přesáhnout vše, co jsme doposud znali.

Souběžně s rozvojem digitální měny probíhá v Evropské unii tlak na omezování fyzické hotovosti, rušení end-to-end šifrování a vytváření digitálních identit. Všechny tyto prvky se přitom navzájem technologicky propojují – a směřují k budování nového typu finančního a společenského rámce. Přestože ECB a Evropská komise tvrdí, že jde o krok k větší finanční bezpečnosti a nezávislosti, jde především o strategii rozšiřování institucionální moci, nikoli o nutnost vyvolanou trhem.

Digitální euro tak otevírá zásadní dilema: jedná se o pokrok ve jménu komfortu a bezpečnosti? Nebo spíše o nástroj skryté centralizace, který pod záminkou technologického pokroku umožní rozsáhlý dohled nad chováním občanů, jejich financemi a životními rozhodnutími? Projekt, jenž má být nástrojem modernizace, se může snadno stát prostředkem kontroly. A to vyžaduje zásadní a širokou společenskou diskusi dříve, než budou rozhodnutí nevratná.

Digitální euro – evropská odpověď na digitální revoluci

Projekt digitálního eura je Evropskou centrální bankou prezentován jako klíčový nástroj pro modernizaci plateb a ochranu evropské měnové suverenity. ECB tvrdí, že má jít o „digitální verzi hotovosti“ – bezpečnou, bezplatnou a dostupnou pro každého, včetně offline režimu. Její cíle jsou však mnohem ambicióznější, usiluje o vytvoření celého digitálního ekosystému (ECB 2025).

Člen Výkonné rady ECB Philip R. Lane, digitální euro označil za klíčový nástroj k udržení měnové stability, suverenity a funkčnosti v digitální éře. Podle něj bez centrální digitální měny by se mohla narušit důvěra veřejnosti v peníze, oslabit efektivita měnové politiky a vzrůst závislost Evropy na nestabilních nebo zahraničních systémech. Upozorňuje na tři zásadní hrozby: pokles používání hotovosti, nástup stablecoinů (často navázaných na dolar) a sílící vliv uzavřených platforem typu Apple Pay nebo Google Pay (Lane 2025).

Hlavním argumentem ECB je oslabující role fyzické hotovosti. V době, kdy digitální platby dominují a téměř dvě třetiny transakcí probíhají přes neevropské platformy, usiluje ECB o poskytnutí evropské alternativy. Digitální euro má být univerzální prostředek pro každodenní platby, plně pod dohledem centrální autority, který se bude rozvíjet paralelně v maloobchodní i velkoobchodní sféře.

Přestože ECB slibuje, že si lidé zachovají kontrolu nad svými penězi, zavádí přísné standardy na uživatelskou zkušenost (user experience). Každý poskytovatel platebních služeb bude muset zajistit, že uživatelské prostředí digitálního eura bude minimálně srovnatelné s jejich stávajícími produkty. Součástí bude i zavedení jednotného alias systému (např. registrace telefonního čísla jako digitální identity), standardizovaný onboarding proces a přesně definované limity přístupnosti i bezpečnosti. Digitální euro má být vybaveno nástroji pro detekci a prevenci podvodů, systémem sporů, záložními

mechanismy a kontrolními procesy (ECB 2025). ECB tedy přebírá roli, která přesahuje roli měnové autority a míří k plnohodnotné správě na celoevropské úrovni.

Lane argumentuje, že bez veřejně kontrolovaného systému může kvůli alternativním platebním platformám dojít ke ztrátě měnové kontroly a fragmentaci platebního prostředí, kde by přístup k placení závisel na firemní politice, nikoli na veřejném zájmu. Stablecoiny podle něj představují riziko, protože mohou obejít bankovní sektor a oslabit jeho roli v úvěrové ekonomice. V případě kolapsu či ztráty důvěry by mohly vyvolat finanční otřesy. Pokud by se navíc rozšířily stablecoiny navázané na dolar, není nereálná měnová dolarizace eurozóny – tedy ztráta schopnosti ECB ovlivňovat inflaci a ekonomické podmínky. Digitální euro má tedy proto podle Lanea nejen technologický, ale strategický význam, protože poskytne veřejnosti přímý přístup k „bezpečným“ centrálním penězům i v online světě, posílí evropskou (nejen měnovou) suverenitu, podpoří konkurenci v platebním sektoru a omezí dominanci globálních technologických platforem (Lane 2025).

V současnosti je digitální euro ve fázi příprav, do konce letošního roku se má dokončit technologické zázemí, otestovat klíčové funkce a nastavit pravidla ochrany osobních údajů. Technologicky se koncept digitálního eura výrazně inspiruje již existujícími stablecoiny, které umožňují rychlé, levné a téměř okamžité převody, avšak s rozdílem, že bude vydáváno výlučně centrální bankou, která ponese odpovědnost za transakční systém i bezpečnost dat. Prezidentka ECB Christine Lagardeová v březnu 2025 uvedla, že pokud přípravy půjdou podle plánu, digitální euro by mohlo být spuštěno letos v říjnu. K jeho zavedení však ECB potřebovat právní rámec schválený, který zatím chybí (EU Debates 2025, Huang 2025).

Rozsáhlé změny v eurozóně

Případné spuštění digitálního eura povede v celé eurozóně k velmi radikálním změnám. Zavedení digitálního eura by zásadním způsobem proměnilo fungování eurozóny – nejen na technické, ale především na institucionální a společenské úrovni.

Jednou z nejvýznamnějších změn by byla transformace role Evropské centrální banky (ECB). Z tradiční měnové autority, která působí převážně v pozadí a prostřednictvím komerčních bank ovlivňuje peněžní zásobu a úvěrování, by se ECB proměnila v aktivního provozovatele digitální platformy přímo napojeného na miliony uživatelů. Tím by vstoupila do zcela nové role správce digitální infrastruktury, která je kritická pro každodenní fungování evropské ekonomiky. Tato digitální infrastruktura by zahrnovala nejen samotnou „měnovou jednotku“ digitálního eura, ale i celou síť propojených služeb: elektronické peněženky, systémy pro autorizaci transakcí, uživatelská rozhraní, aliasy, procesy identifikace klienta, nástroje pro ochranu před podvodů či správu limitů. ECB by se stala centrem digitálního platebního ekosystému, ve kterém by byla odpovědná za technické standardy, pravidla interoperability, bezpečnostní rámce a dohled nad účastníky systému včetně komerčních poskytovatelů platebních služeb.

Další zásadní změnou by byl vznik zcela nové vrstvy finančního vztahu mezi občanem a státem. Zatímco dnes běžní občané drží své peníze výhradně u komerčních bank, digitální euro by umožnilo každému Evropanovi mít přímý účet nebo peněženku u centrální banky. To by představovalo historický precedens – vůbec poprvé by mohli lidé uchovávat digitální peníze bez prostředníka, s přímým napojením na „bezrizikovou“ instituci. Z pohledu uživatele by šlo o bezplatný, standardizovaný a bezpečný způsob, jak provádět každodenní platby, přijímat mzdy, platit daně nebo mezi sebou převádět prostředky včetně offline režimu.

Změnu by pocítily i komerční banky, které by se musely přizpůsobit nové realitě, kde centrální banka přebírá část jejich dosavadních funkcí. Přímé držení digitálních peněz u ECB by mohlo vést k odlivu části

vkladů z tradičního bankovního sektoru, čímž by došlo ke změně jejich finančního modelu. Banky by musely hledat nové zdroje likvidity a inovovat své služby, aby zůstaly konkurenceschopné. Mohlo by dojít ke konsolidaci trhu a posílení rolí silnějších bank, což by mělo dopad na regionální dostupnost finančních služeb i rozložení úvěrových toků v ekonomice (Barton, Rosam, Bouchetob, 2025).

Zavedení digitálního eura by také mohlo zrychlit harmonizaci platebních systémů v celé eurozóně. Dnes se občané i firmy často potýkají s odlišnostmi mezi jednotlivými národními systémy – například při přeshraničních platbách nebo použití platebních karet. Digitální euro by nabídlo jednotný základ, na kterém by mohly evropské fintechy stavět nové služby a produkty, čímž by se vytvořil jednotnější a konkurenceschopnější trh.

Celkově by digitální euro znamenalo víc než jen nový typ peněz – stalo by se impulzem pro přestavbu evropského finančního prostoru, redefinovalo by roli ECB, přepsalo vztah mezi občany a měnovou autoritou a vytvořilo novou digitální infrastrukturu, která se může stát základem pro další inovace v oblasti veřejných i komerčních služeb (Huang 2025).

Rizika digitálního eura: Cesta k digitálnímu dohledu?

Na rozdíl od proklamované neutrality a bezpečnosti může zavedení digitálního eura přinést celou řadu rizik, která překračují technické nebo ekonomické aspekty. Jedná se o hluboké společensko-politické otázky spojené s ochranou soukromí, občanskými svobodami, energetickou zátěží a závislostí na digitální infrastruktuře.

Jednou z největších obav je ztráta soukromí. I když ECB (2025b) opakovaně tvrdí, že digitální euro bude „pseudonymní“ a podobné hotovostním platbám, realita digitálních transakcí je z podstaty věci jiná, jelikož všechny digitální platby zanechávají stopy. Ty lze snadno analyzovat, kombinovat s dalšími daty a vytvořit detailní profil uživatele. Tento trend se ještě zrychluje s rozvojem datových agregátorů a umělé inteligence.

ECB tvrdí, že nebude přímo uchovávat citlivá data, ale svěří je komerčním bankám. To však lze považovat za stínohru. Pokud jedním z cílů digitálního eura je zamezit praní špinavých peněz a zajistit soulad s regulačními požadavky, budou muset mít banky povinnost data s ECB sdílet. Jakákoliv záruka soukromí tak bude velmi relativní. Navíc, ve světle snah EU o ukončení end-to-end šifrování, působí tvrzení o ochraně soukromí jako snaha lakovat realitu na růžovo (Huang 2024, Huang 2025).

Kombinace transakčních dat, digitální identity, měření uhlíkové stopy a profilace nákupů může vést k digitálnímu modelu společnosti, kde bude možné jednotlivce hodnotit, motivovat nebo dokonce trestat. I když ECB tvrdí, že digitální euro nebude napojeno na systémy typu sociální kreditní skóre, infrastruktura k tomu reálně směřuje. Například pokud by se prosadil systém uhlíkových kreditů, transakce v digitálním euru by mohly být použity k vyhodnocení environmentální zátěže. Uživatel by například nedostal slevu nebo by měl omezený přístup k určitým službám, pokud překročil svou uhlíkovou kvótu. V kombinaci se zákazem spalovacích motorů a používáním elektromobilů, digitálními identitami a smart city platformami, se tak možnosti plného dohledu státu nad občany ještě více zvyšují.

Digitální měna dále potřebuje elektřinu, konektivitu, kompatibilní zařízení a software i aktualizace. Navíc digitální euro bude vyžadovat masivní infrastrukturu, její provoz a údržbu, což bude znamenat další zátěž na spotřebu energií. Případ rozsáhlého výpadku proudu ve Španělsku a Portugalsku v dubnu 2025 ukázal, jak rychle se může digitální systém zhroutit: nefungují bankomaty, terminály ani mobilní aplikace. Občané nebyli schopni zaplatit ani za základní potřeby (iDnes 2025). A přestože ECB slibuje offline režim, ten bude vždy závislý na tom, zda máte dostupný hardware, energii a přístroj

s nainstalovanou aplikací. V reálných krizových situacích se může ukázat, že hotovost je jediný plně autonomní a nezávislý nástroj; ostatně právě hotovost Riksbank (švédská centrální banka) označila za důležitou a vyzvala občany, aby měli zásobu bankovek a mincí doma. (Okasha 2025, Mazza 2025).

Konečně se nesmí zapomínat, že pro fungování digitálního eura bude nezbytné mít bankovní identitu, funkční zařízení a stabilní přístup k internetu. Co se stane s lidmi, kteří těmito prostředky nedisponují nebo disponovat nechtějí? Např. důchodci bez chytrého telefonu, lidé bez domova budou vyloučeni z platebního systému, pokud hotovost ztratí svou roli. Jedná se o reálnou hrozbu finančního vyloučení a zároveň o zpochybnění úrovně rovného přístupu k penězům jako veřejnému statku.

Závěr

Digitální euro se prezentuje jako technologická inovace a nevyhnutelný krok vstříc modernizaci evropské měny. Ve skutečnosti však nejde ani tak o ekonomickou nutnost, jako spíše o politické rozhodnutí Evropské centrální banky a Evropské komise, jak posílit roli eura v době geopolitických a technologických výzev. Projekt má méně společného s efektivitou plateb než s ambicí rozšířit mocenský rámec EU směrem k větší centralizaci, dohledu a standardizaci chování občanů.

Evropská unie opakovaně ujišťuje, že digitální euro bude jen „doplňek hotovosti“, ale skutečné kroky členských států – od omezování hotovostních transakcí po tlak na bezhotovostní platby – ukazují směr opačný. V prostředí, kde jsou zároveň ohrožovány základní digitální svobody i svoboda slova a objevují se cenzurní tendence, se rýsuje nebezpečný scénář: kombinace digitální měny, oslabené hotovosti a kontrolovaného internetu. To vytváří technicko-politický rámec, který nápadně připomíná čínský model sociálního kreditu – jenž je v přímém rozporu s evropskou tradicí demokracie a občanských práv.

Není těžké si představit budoucnost, v níž budou digitální transakce analyzovány nejen kvůli daňovým či bezpečnostním rizikům, ale také z hlediska „společenské zodpovědnosti“. Banky již dnes sledují uhlíkovou stopu svých klientů – pokud by digitální euro bylo spojeno s těmito údaji, mohl by se otevřít prostor pro „uhlíkové kredity“, vyloučení z některých nákupů, či diferencované sazby podle „ekologického chování“. V kombinaci s digitální identitou, elektromobily, chytrými městy a platebními aplikacemi lze velmi snadno zrekonstruovat kompletní profil každého občana – a kontrolovat jej.

Z technického hlediska je digitální euro navíc zranitelné – blackouty, kyberútoky nebo výpadky sítí ukazují, že digitální infrastruktura není všude dostupná, spolehlivá ani demokraticky spravovaná. Hotovost tyto nedostatky nemá – je odolná, anonymní, přímá a nevyžaduje žádné schválení třetí strany. Ve jménu pohodlí tak Evropa riskuje ztrátu soukromí, svobody a rovnosti v přístupu k penězům.

Digitální euro není neutrální technologický nástroj. Je to krok směrem k novému typu společnosti – řízené, monitorované a standardizované. Není to měna pro občany, ale měna pro systém. A právě proto je třeba zachovat hotovost jako pojistku demokracie.

Zdroje

- Barton, S., Rosam, J., Bouchetob, J. 2025, 18. 3. „How banks can prepare for the digital euro using four hypotheses“. EY.
- ECB. 2025, 9. 4. „Update on the work of the digital euro scheme’s Rulebook Development Group.“ Evropská centrální banka.
- ECB. 2025b. „Digital euro and privacy“. Evropská centrální banka.
- EU Debates. 2025, 7. 3. „Christine Lagarde Urges Action: The Digital Euro Must Become Reality!“. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=6NT3mhvgmJo>
- Huang, R. 2024, 7. 5. „European Threat To End-To-End Encryption Would Invade Phones“. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/digital-assets/2024/05/07/european-threat-to-end-to-end-encryption-would-invade-phones>
- Huang, R. 2025, 7. 3. „A 2025 Overview Of What You Need To Know About The Digital Euro“. Forbes.
- iDnes.cz. 2025, 28. 4. „Nelezte na koleje, varovali Španěly trčící v rychlovlacích. Země přešla na hotovost“. iDnes.cz.
- Lane, P. R. 2025, 20. 3. „Keynote speech by Philip R. Lane, Member of the Executive Board of the ECB, University College Cork Economics Society Conference 2025“. Evropská centrální banka.
- Mazza, R. 2025, 5. 5. „Digital Euro Advances — But Power Outages and Public Concerns Underscore Growing Pains“. Fintech Weekly. <https://www.fintechweekly.com/magazine/articles/digital-euro-ecb-push-innovation-issues>
- Okasha, M. 2025, 21. 3. „Swedish central bank urges payments resilience action amid ‘geopolitical unease’“. Global Government Fintech.

Autor

JAN ROVENSKÝ

Analytik

Vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor anglistika a politologie, v roce 2008 získal doktorát z politické teorie na univerzitě LUISS Guido Carli v Římě. Patnáct let pracoval v deníku Právo, kde zprvu působil v zahraniční redakci. Od roku 2009 pracoval v politickém oddělení, od roku 2018 do ledna 2021 na pozici zástupce šéfredaktora. Od února 2021 je poradcem předsedy hnutí ANO v oblasti médií.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz